

*Wijnen van
Australië en
Nieuw Zeeland*

door Rudolf Pierik

© 2016 Rudolf Pierik

Eerste druk januari 2016

Titel: De Wijnen van Australië en Nieuw Zeeland

Auteur: Rudolf Pierik

Uitgeverij: U2pi BV, Den Haag

ISBN: 978.90.8759.5760

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopiën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

*Wijnen van
Australië en
Nieuw Zeeland*

door Rudolf Pierik

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	11
Het continent Australië	11
Historie wijnbouw	12
Klimaat	16
Wijnwetgeving	18
Wijnbouw algemeen	19
Biologische wijnbouw	24
Grootste wijnbouwbedrijven	25
Soorten wijn	27
Vinificatie	30
Druivenrassen	32
<i>Wijnregio's algemeen</i>	51
New South Wales	51
Hunter Zone	52
Lower Hunter	53
Upper Hunter	54
Big Rivers Zone	54
Perricoota	54
Riverina	55
Central Ranges Zone	56
Cowra	57
Mudgee	57
Orange	58
Northern Rivers Zone	59
Hastings River	59
Northern Slopes Zone	60
New England	60

South Coast Zone	60
Shoalhaven Coast	60
Southern Highlands	61
Southern New South Wales Zone	62
Canberra District	62
Gundagai	63
Hilltops	63
Tumbarumba	64
Western Plains Zone	65
<i>South Australia</i>	<i>66</i>
Adelaide Super Zone	67
Barossa Valley Zone	68
Barossa Valley	68
Eden Valley	69
Far North Zone	70
Southern Flinders Ranges	70
Fleurieu Zone	71
Currency Creek	72
Kangaroo Island	72
Langhorne Creek	73
McLaren Vale	74
Southern Fleurieu	75
Limestone Coast Zone	76
Coonawarra	76
Mount Benson	77
Mount Gambier	79
Padthaway	79
Robe	80
Border Town	81

Wrattonbully	82
Lower Murray Zone	82
Riverland	82
Mount Lofty Ranges Zone	84
Adelaide Hills	84
Clare Valley	85
Adelaide Plains	86
Peninsulas Zone	86
Southern Eyre Peninsula	87
<i>Victoria</i>	88
Central Victoria Zone	90
Bendigo	90
Goulburn Valley	90
Heathcote	91
Strathbogie Ranges	92
Upper Goulburn	93
Gippsland Zone	94
North East Victoria Zone	95
Beechworth	95
Glenrowan	96
King Valley	97
Rutherglen	98
Alpine Valleys	99
North West Victoria Zone	100
Murray Darling	100
Swan Hill	101
Port Phillip Zone	102
Geelong	102
Macedon Ranges	103

Mornington Peninsula	103
Sunbury	104
Yarra Valley	105
Western Victoria Zone	106
Grampians	106
Henty	107
Pyrenees	108
<i>Western Australia</i>	<i>110</i>
Central Western Australia Zone	112
Eastern Plains Zone	112
Inland and North Western Australia	112
Greater Perth Zone	112
Peel	113
Perth Hills	114
Swan District	114
Swan Valley	114
South West Australia Zone	116
Blackwood Valle	116
Geographe	116
Great Southern	117
Albany	118
Denmark	118
Frankland River	119
Mount Barker	120
Porongurup	120
Manjimup	121
Margaret River	122
Pemberton	123
West Australian South East Coast Zone	124

<i>Queensland</i>	125
Granite Belt	126
South Burnett	126
<i>Tasmania</i>	128
Northern Tasmania	130
Southern Tasmania	130
<i>Aanbevolen wijnen</i>	132
Wijntoerisme	134
Statistiek	135
Literatuur	137
<i>Nieuw Zeeland</i>	139
Land	139
Historie	141
Wijnbouw	144
Marlborough	147
Hawke's Bay	148
Gisborne	150
<i>Andere regio's</i>	151
Statistiek	151
Literatuur	153
Nieuw Zeelandse wijnen in Nederland	154
<i>Nawoord</i>	155

Inleiding

Het Continent Australië

De formele naam van het land luidt Commonwealth of Australia. Het is een federale parlementaire democratie met als staatshoofd de Engelse koningin. Oorspronkelijk was Australië een Engelse kolonie. De landstaal is Engels, de Federale hoofdstad Canberra en de munt de Australische dollar.

Australië is een zeer groot eiland en het ligt op het Zuidelijk Halfrond ten zuidoosten van Azië. Het land ligt tussen de twintigste en vierenvierzigste breedtegraad. De meeste wijngebieden liggen tussen de 32e en 39e breedtegraad. Het wordt omgeven door drie oceanen: de Zuidelijke (zuidelijk), de Indische (westelijk) en de Grote (oostelijk) Oceaan. Het heeft een kustlijn van 36.000 km. De afstand van oost naar west is 4.000 km en die van noord naar zuid is 3200 km. Het totale landoppervlak bedraagt 7,7 miljoen vierkante kilometer. De grote afstand oost-west heeft tot gevolg dat er meerdere tijdzones bestaan.

De gemiddelde hoogte van het land bedraagt slechts 360 meter; Australië is daarmee een relatief vlak land en bezit tevens een groot oppervlakte aan woestijnen. Het land kent ook bergen, maar slechts 6% van het totale areaal heeft bergen hoger dan 700 meter. De bergen liggen vooral in Oost-Australië met een hoogste top van 2230 meter. De hoge toppen van de bergen liggen soms boven de sneeuwgrens.

Australië telt 23,4 miljoen inwoners. In 2014 bedroeg het aantal immigranten 212.700. Circa 75% van de bevolking woont in het zuidoosten en zuiden. De religie is overwegend christelijk (ongeveer 64%). Het land wordt omringd door talloze eilanden; Tasmanië is daarvan de grootste. Een belangrijke economische activiteit is de wijnbouw, die qua omvang op de zevende plaats staat. De wijnbouw is voornamelijk geconcentreerd in het zuiden. Circa 10 zeer grote wijnbouwbedrijven domineren

de activiteiten rond de wijnproductie.

Australië kent 6 staten te weten: Western Australië in het westen, South Australië in het zuiden, Northern Territory in het noorden, Queensland in noordoosten, New South Wales in het zuidoosten, Victoria in het zuiden en het eiland Tasmania ten zuiden van het hoofdeiland.

Historie Wijnbouw

Vanaf circa 50.000 jaar geleden werd Australië bewoond door de Aboriginals, die er op dit moment nog wonen. De eerste Europeaan die het land bereikte en ontdekte in 1606 was de Hollander Willem Jansz. Zo bestond voor enige tijd de naam Nieuw Holland. Pas in 1770 kwam de oostkust van Australië definitief in bezit van de Britten door toedoen van James Cook die de regio van aankomst New South Wales noemde. In 1788 werd de eerste kolonie gesticht door kapitein Arthur Phillip; hij ging aan land in Sydney Cove en importeerde wijnstokken uit Zuid-Afrika en Madeira. Maar de eerste aanplant was geen succes. De wijnproductie vond pas plaats rond 1793. De eerste commerciële wijngaard werd gesticht door John MacArthur in 1794 nadat hij tijdens een reis door Europa de wijnbouw had leren kennen.

In de periode 1825-1831 was James Busby zeer actief op wijnbouwgebied. Hij werd al snel de vader van de Australische wijnbouw genoemd. Busby importeerde circa 570 druivencultivars uit Europa en plantte deze in de botanische tuin van Sydney en ook in de Hunter Valley, er overleefden slechts 362 cultivars. Busby publiceerde talrijke artikelen over wijnbouw en was in 1830 de auteur van het beroemde boek 'A treatise on the culture of the vine and the art of winemaking.

In 1822 werd door Gregory Blaxland wijn naar Engeland verscheept. Een zeer succesvol wijnbouwbedrijf in de Hunter Valley werd in 1829 gesticht door George Wyndham. In 1836 produceerde Wyndham 7.000 vaten wijn waarvan een deel geëxporteerd werd naar Engeland. In 1832

werd voor het eerst het thans nog beroemde druivenras Shiraz ingevoerd uit Frankrijk. In de periode van 1829 tot 1850 ontstonden tarijke grote wijnbouwbedrijven die thans nog bestaan: Seppelt, Penfold, Hardy en Lindeman. In de periode 1820-1840 werd in verschillende andere regio's begonnen met wijnbouw. Emigranten uit onder andere Zwitserland en Duitsland waren wijnpioniers in de streek rond Melbourne en Victoria. Rond 1830 kreeg de wijnbouw te maken met een periode van recessie met als gevolg wijnoverschotten en afname van de export. Niet onvermeld mag blijven dat William Jacob in 1837 begon met wijnbouw in de Barossa Valley; zijn beroemde en thans nog bekende merk wijn kreeg de naam Jacob's Creek, die in de handel wordt gebracht door Orlando.

Rond 1842 werd de belangrijke wijschrijver William McArthur actief. Hij schreef veel artikelen over wijnbouw en zelfs publiceerde hij een wijnboek. McArthur was tevens de stichter van de 'New South Wales Vineyard Association'. In 1840 ontstond het nu nog zeer bekende wijnbouwbedrijf Lindemans, dat in 1843 startte met wijnbouw in New South Wales; in 1844 volgde het beroemde bedrijf Penfolds. In 1850 werd in de meeste staten van Australië wijnbouw bedreven. In dat jaar vond ook de Gold Rush plaats (eerst in New South Wales en Victoria) die veel avonturiers aantrok, met als gevolg een tekort aan arbeidsplaatsen voor de wijnbouw. In de periode 1860-1872 groeide het wijnbouwareaal tot 7.000 ha. Vanaf 1860 werd er veel port en sherry geproduceerd; dat bleef het geval tot globaal in 1955. In de periode van 1863-1885 steeg de export van wijn naar Engeland tot 140.000 liter per jaar; de Hunter Valley bereikte toen een wijnproductie van 275.000 liter wijn. In 1870 ontvingen Australische wijnen voor het eerst gouden medailles op een concours in Londen en Parijs. Rond 1875 kreeg Australië, voor het eerst in Geelong in Victoria, te maken met een agressief insect, de druifluis met de naam Phylloxera, waardoor een groot deel van het wijnbouwareaal moest worden gerooid. Dit probleem werd geleidelijk opgelost door vanaf 1880

druivenrassen te gaan enten op druifluis resistente onderstammen. In 1890 kreeg Australië weer te maken met een economische depressie. Toch was Hardy in 1893 uitgegroeid tot een zeer groot wijnbouwbedrijf.

Daarna consolideerde de wijnbouw zich. In die tijd werd ook gestart met irrigatie als gevolg van een tekort aan water. In 1888 startte H. Ervine met de productie van mousserende wijnen, die snel opgang maakten. Deze firma werd later overgenomen door Seppelt. In 1900 werd in Australië 3,8 miljoen liter wijn geproduceerd, waarvan Penfold's 0,45 miljoen voor zijn rekening nam. In 1901 vormden zes staten van Australië één federatie die bestond uit: Victoria, New South Wales, South Australia, West Australië, Queensland en Tasmania. Daardoor verdwenen barrières voor wijntransport van staat naar staat.

Na de Eerste Wereldoorlog werden in Australië veel port, sherry en vooral zware wijnen geproduceerd en was er soms al sprake van overproductie. De export van wijn ging vooral naar Engeland en West Europa. In 1925 stond de Britse regering toe dat ook met alcohol versterkte wijnen uit Australië geïmporteerd mochten worden. In de recessie jaren dertig daalde de wijnconsumptie met 60% en liep de export sterk in terug.

Tijdens en vlak na de Tweede Wereldoorlog viel de export naar Engeland en West-Europa bijna volledig stil, terwijl in 1936 en 1937 nog wijn werd geëxporteerd naar Nazi-Duitsland. Na deze oorlog gingen zeer veel emigranten naar Australië, die vooral welkom waren in de wijnbouw, die geleidelijk krachtig herstelde. In 1950 bestond 90% van alle wijn uit met alcohol versterkte wijn. Ofschoon sherry en port eerst nog populair waren, kwam hier geleidelijk verandering in, omdat men tafelwijnen ging prefereren boven met alcohol versterkte wijnen. De thans nog grote wijnbouwbedrijven, Penfold, Hardy en Lindeman voerden de productie wijn op omdat de exportkansen toenamen.

In 1950 begon de firma Orlando met gisting bij lage temperaturen, vooral bij de productie van witte wijnen. Rond het jaar 1950 emigreerden

talrijke Grieken en Italianen naar Australië, die vooral gingen werken op de wijnbouwbedrijven. In 1951 voerde Penfold's de productie van superbe Shiraz wijnen op onder de bezielende leiding van wijnmaker Max Schubert. Zo ontstond de wereldberoemde wijn van Penfold's met de naam Grange Hermitage. Na 1951 maakte gisting bij lage temperatuur van vooral witte wijnen opgang. In 1955 was de productie van port en sherry al drastisch gedaald en overheersten de tafelwijnen, die sterk in opkomst kwamen. In 1955 werd het 'Australian Wine Research Institute' gesticht, dat later van groot belang werd voor de wijnbouw. In dat jaar nam om economische redenen de productie van mousserende wijnen met toepassing van de Charmat methode (gisting in gesloten tanks) sterk toe. Rond 1959 ontstond het bag-in-box systeem (wijn verpakt in kartonnen dozen). De periode 1960-1975 werd gekenmerkt door overproductie van wijn met als gevolg dat veel wijngaarden geroooid werden. Na 1975 ontstond gelukkig een echte wijnindustrie met hogere producties, waardoor ook het systeem bag-in-box populair werd. Rode wijn was toen reeds sterk in opkomst.

In 1978 kwam een nieuwe wijnwetgeving tot stand, die werd ontworpen door Margaret River. Hierbij ontstond onder andere de indeling van alle Australische wijngebieden in zones, regio's en subregio's. Opvallend was dat de productieviteit van de wijnbouw van 1949 tot 1993 sterk steeg, namelijk van 25 tot 75 hectoliter per hectare. Grote invloed hadden twee universiteiten, Roseworthy en Charles Stuart, die onderwijs en onderzoek ter hand namen. In 1984 overheerste de productie van witte wijn de rode. Van 1985 tot 2000 vond een sterke uitbreiding van het wijnbouwareaal plaats. In 1994 werd door de Australische regering met de EU een handelsovereenkomst gesloten waarbij in het land een soort AOC-systeem werd ingevoerd waarbij de herkomst en alle regio's werden beschreven.

Australië is in de loop der jaren een land geworden met een enorme

technische know how op het gebied van wijnbouw en vinificatie. Het is niet voor niets dat dat Australische 'flying winemakers' de wijnwereld afreizen om te adviseren bij de wijnbouw en vinificatie. Door de vaak hoge producties per hectare prijst Australië zich uit de markt, omdat veel wijnen dan als modaal moeten worden gekarakteriseerd. De hoge producties hebben in 2013 en 2014 ook geleid tot overaanbod van wijnen met als gevolg te grote voorraden wijn. Het is niet verwonderlijk dat Australië probeert de export naar het grote China op te voeren om zo de voorraden kwijt te raken.

Klimaat

Het klimaat in Australië speelt een zeer belangrijke rol in de wijnbouw. In eerste instantie bepalen de temperatuur en de regenval of wijnbouw mogelijk is. Te extreme temperaturen in grote delen van het land, vooral in het centrale en noordelijke deel (circa driekwart van het oppervlak van Australië) maken wijnbouw onmogelijk. Een tekort aan regenval is meestal op te vangen door te irrigeren.

De kaarten van Australië met de wijnbouwgebieden laten zien, dat het klimaat slechts op een beperkt deel van het continent geschikt is voor wijnbouw. Dit zijn de volgende gebieden: een klein deel van Western Australia in de zuidwest hoek rond de stad Perth, een klein deel van South Australia in het uiterste zuidoosten rond de stad Adelaide, Victoria in het zuiden van het continent rond de stad Melbourne, New South Wales in het zuidoosten met de steden Sydney en Canberra en het eiland Tasmanië.

In Australië onderscheidt men vier klimaattypen: de tropische noordkust, het gematigde zuiden, het droge midden van west naar oost en op het eiland Tasmanië.

In het tropische noorden is het heet met droge zomers. In de winter is het warm en er valt veel regen. De neerslag hoeveelheden zijn aanzienlijk, terwijl regelmatig cyclonen optreden. Het noorden is daarmee volledig

ongeschikt voor wijnbouw.

Bijna alle wijnbouwgebieden liggen in het gematigde zuiden, dat meestal een mediterraan klimaat kent met warme zomers en koele winters. De temperatuur kan echter in de zomer oplopen tot 35°C, maar dichterbij de oceanen is het koeler. Noordelijker in New South Wales, in het gebied van de stad Sydney is er sprake van een bijna subtropisch klimaat met droge zomers. In het gematigde zuiden liggen de steden Perth, Adelaide en Melbourne. In het hele gematigde zuiden en westen is bijna overal wijnbouw mogelijk.

In het droge midden, oosten en westen (circa 75% van het oppervlak van Australië) heerst een woestijn- en steppeklimaat met zeer hoge temperaturen ook in de nachten. In dit deel van het continent is wijnbouw onmogelijk.

Het eiland Tasmanië heeft een eigen gematigd en koel klimaat met zomertemperaturen van 21-22°C, koude winters (met sneeuw en vorst in de bergen) en een gemiddelde regenval van 760 mm per jaar. Dit klimaat is bijzonder geschikt voor druivenrassen die koeler geteeld moeten worden, zoals Riesling en Pinot Noir.

Met betrekking tot het klimaat valt in Australië een aantal bijzonderheden op, die we in willekeurige volgorde hier bespreken. Van januari tot maart kan het land overvallen worden door tropische cyclonen, vooral in het oosten en noordoosten. De regen valt er voornamelijk in de winter en in het voorjaar. Er zijn echter ook regio's waar in zomer veel regen kan vallen. De regenhoeveelheid is sterk afhankelijk van de plaats en ligt globaal tussen 140 en 1500 mm per jaar. Australië wordt vaak omschreven als een droog continent, omdat op 50% van het landoppervlak per jaar gemiddeld slechts 500 mm regen valt. Hittegolven komen vaak voor vooral in de periode december tot februari. Wijnbouwgebieden die relatief dicht bij de oceaan liggen, kennen zeewinden vooral in de lente en de zomer met daardoor een groot verschil tussen zee en land temperatuur. In hoger

gelegen gebieden kan in de winter vorst en sneeuw voorkomen, ook in het zuiden van Australië.

Wijnwetgeving

De AWBC, de Australian Wine and Brandy Corporation, is een controlerend orgaan, dat van overheidswege toezicht houdt op de in Australië geproduceerde wijn en brandy (cognac). De AWBC vaardigt regelgeving uit, waardoor er garanties bestaan met betrekking tot de herkomst van de wijn. Het Label Integrity Program (LIP) heeft een beschrijving opgesteld van alle druivenproducerende gebieden in Australië.

Omdat Australië geen AOC systeem zoals in Frankrijk kent, zijn de wijnbouwers in dat land bijna niet gebonden aan allerlei regels zoals rassenkeuze, maximale productie per ha, enz.

Australië heeft vastgelegd wat de begrippen zone, regio en subregio precies betekenen. Een zone is een oppervlakte land, dat één of meerdere regio's kan omvatten. Een regio is een oppervlakte land binnen één zone; deze moet minimaal uit vijf wijngaarden bestaan. Ook moet er sprake zijn van minimaal vijf hectare wijngaarden per bedrijf; tevens moet er minimaal 500 ton druiven per jaar op worden geproduceerd. Een subregio is een oppervlakte binnen één regio; ook hierbij geldt minimaal vijf wijngaarden, vijf hectare wijngaarden per bedrijf en 500 ton druivenproductie.

In Australië bestaat ook het begrip estate. Dit zijn kleine of middelgrote wijnbouwbedrijven, die hun druiven uitsluitend zelf produceren en geen contractleverantiers hebben. Vaak komt deze wijn dan uit een klein gebied binnen een wijnstreek.

In 1994 kwam er een verdrag tot stand, waarbij de EU en de Australische regering overeen kwamen, dat Australische wijn bij export naar West-Europa moet voldoen aan een aantal eisen.

Australië werd verplicht om de herkomst van de wijn duidelijk op

het etiket aan te geven. Dit wil zeggen dat op het etiket vermeld moet worden uit welke staat, zone, regio of subregio de wijn afkomstig is. Als voorbeeld: de staat New South Wales met de zone Hunter Valley, de regio Hunter en de subregio Upper Hunter. Als op het etiket staat aangegeven South Australia dan kan deze afkomstig zijn uit New South Wales, South Australia en Victoria. Soms is het een probleem wanneer de druiven en/of wijn afkomstig zijn uit meer dan bijvoorbeeld één staat of één zone, welke staat of zone moet dan vermeld worden?

Een etiket moet de volgende gegevens bevatten: land Australië, naam van de staat, zone, regio of subregio, de naam of namen van de druivencultivars waaruit de wijn gemaakt wordt en het oogstjaar. Er mogen maximaal vijf druivencultivars vermeld worden in volgorde van belangrijkheid. Wordt één cultivar vermeld dan moet minimaal 85% van de wijn van deze cultivar afkomstig zijn. Staat een productieregio aangegeven dan moet minstens 85% van de wijn afkomstig zijn uit deze regio. Wordt het oogstjaar vermeld dan moet 85% van de wijn afkomstig zijn uit dat jaar. Bij wijn die geen etiket draagt of in geval van bulkwijn, moet de identiteit, het totale volume en de verkoper worden opgegeven. Een etiket mag nooit meer in West-Europa beschermde namen dragen zoals Chablis, Champagne, Port enz.

Wijnbouw algemeen

In 2014 bezit Australië circa 140.000 ha wijnbouw en 2573 wijnbouwers. De geschatte productie wijn bedraagt 11,3 miljoen hectoliter; hiervan worden allerlei typen wijn gemaakt. Ook is een deel van de geoogste druiven is bestemd voor de verhandeling als tafeldruiven (van het ras Sultana) en rozijnen. Van de geproduceerde wijn bestaat een deel uit bulk. Het genoemde wijnbouwareaal breidt zich nauwelijks uit.

Het land kent vele kleine en middelgrote bedrijven, maar ook heel grote; de vier grootste bedrijven nemen 48% van de totale wijnproductie